

725.23

1962

Tárgy

Budapestre vonatkozó újságcikkek

CILINDER-STÍLUSBAN

vagy KORSZERŰEN

Érdekes vita építésszek, beruházók és a hatóság között a Kálvin téri irodaház építéséről

mely

Magyar Nemzet

1962. június 9.

A Magyar Nemzet négy hónappal ezelőtt részletesen foglalkozott a Belváros tűzfal- és foghíj-problémáival, a beépítés különböző nehézségeivel, városrendezési szakemberek, építésszek elgondolásaival és néhány nappal ezelőtt ismertettük, a többi között, a Kálvin tér rendezési elgondolásait. Építésszeket, beruházókat, közlekedési szakembereket évek óta foglalkoztatja a tér jövő képének végleges építészeti, közlekedési, városrendezési kialakítása. A probléma rendkívül bonyolult és talán azért is nem haladt előre a megoldás, és most legutóbb is ellentétes vélemények alakultak ki az egyik telek beépítéséről a fővárosi tanács illetékes osztálya és a beruházók között.

Pontház-javaslat

A Belvárosnak itt van az egyik legnagyobb »foghíj-gyűjteménye«, amely mielőbbi beépítésre vár. Dr. Granasztói Pál és Polónyi Károly építésszek »Budapest holnap« című, nagy sikert aratott közös könyvükben a négy üressé vált Kálvin téri telekre, a kiáltó tűzfalak eltüntetésére lakóházakat, vagy vegyesen lakó- és irodaházakat javasolnak és egyes pontokon indokoltak tartják 8–10 emeletes magasházak építését.

A Kecskeméti utca és Magyar utca, valamint Múzeum körút közötti nagyobb telekre Hófer Miklós, a KÖZTI fiatal építésszmérnöke korszerű, izléses, vasbeton lábakon nyugvó pontházat tervezett, amelynek árkádjai alatt a gyalogosforgalom zavartalanul bonyolódna. Ebben az épületben kapna helyet a Külkereskedelmi Minisztérium két vállalkozása, a Transelektro és a Mineralimpex. Az építész a Magyar utca és a Múzeum körút egymásnak »háttal álló«, négy, illetve ötemeletes bérháza tűzfalainak eltüntetését loggiás kiképzéssel kívánta megoldani. Ez építészeti, esztétikai és gyakorlati szempontból egyaránt helyes megoldás. A két öreg ház sötét »zsákszobáinak« kinyitása a Kecskeméti utca és a Kálvin tér felé ötletes javaslat és követendő megoldás más helyeken is, ahol tűzfal-eltüntetéssel bajlódna.

Helyeselnék a városképet rontó tűzfalak mielőbbi eltüntetését, de nem vagyunk hívei annak a megoldásnak, amelyet most rá akarnak kényszeríteni a Transelektro és Mineralimpex külkereskedelmi vállalatokra.

Korszerű toronyház, vagy keretes beépítésű, belső zárt udvarú, régimódi ház kerüljön-e a Kálvin tér és a Kecskeméti utca torkolatához, a fent említett telekre? E körül folyik most a vita.

Neves építésszek véleménye

Amikor a torony irodaépület gondolata felmerült, a javaslatot támogatták a külföldön járt szakemberek is, akik az Építésügyi Minisztérium és a Külkereskedelmi Minisztérium megbízásából az irodaházak problémáját tanulmányozták. Helyeselték ide a toronyházat neves építésszek:

Pogány Frigyes, Gáboros Lajos, Weichinger Károly műszaki egyetemi tanárok.

Az építésszek és más szakemberek véleménye körülbelül így hangzott: *ha nem lenne itt toronyépület, »fel kellene találni«*. Mindezt azután nyilatkozták ki, hogy a tervet előzetesen a térrel, a közeli és távolabbi környezettel összefüggésben vizsgálták. Még arra is kiterjedt a figyelmük, hogy a Várba is felmentek és az eléjük táruló városképbe képzeltek a Kálvin téri pontházat és szakértői megállapításuk az volt, az új létesítmény a városképbe beilleszkedik. A vele szemben levő református templom műemlék-jellegét emeli. Az Üllői út felől gépkocsival érkezőket »elgazítja« a kedvező fekvésű épület.

A két külkereskedelmi vállalat, amelynek dolgozói parányi szobákban összezsúfoltan, nehéz körülmények között dolgoznak — legutóbb a közös étterem egyik részét is igénybe vették a zsúfoltság csökkentésére — tanulmányozták az irodaház tervét és számoltatták a napokat: mennyit is kell még a volt bérházban lenni 1963 nyaráig, amikor az új székház megnyílik.

Most azonban már abba hagyták a számolgatást.

Mi a mobil-fal

A tervezőmérnökök, építésszek a külföldön járt szakemberek együtt örültek annak, hogy végre elkészül Budapesten az első olyan irodaház, amelynek »mobil-falai« lesznek. Ez most a külföldi államokban leggyakrabban alkalmazott építési módszer, amelynek lényege: a vasbetonvázas keretbe a belső, tér-elhatároló falakat úgy elhelyezni, hogy nagyobb probléma nélkül — tehát minimális közműves munkával — a falak »eltolhatók« legyenek, vagyis, ha az igények úgy kívánják a szobák térfogatát növelni, illetve csökkenteni lehet.

A két külkereskedelmi vállalat bízott abban, hogy az irodaház építése 1961 nyarán elindulhat. *Nem így történt* és a beruházásra szánt egymillió forintot nem használták fel, »elúszott« és most félnek, hogy az 1962. évre előirányzott 16 milliót sem vehetik igénybe. A vita miatt.

Időközben ugyanis az építési engedélyt erre a területre visszavonták. A két vállalat más helyet keresett. Talált is, bár nem volt központi helyen. A Lágymányoson, a Karinty Frigyes út és az új Budafoki út találkozásánál egy magas házat terveztek annak idején. Perényi Imre műszaki egyetemi tanár Településtervezés című könyve 186. oldalán mi is láttuk az új Lágymányos makettjének fényképét és a bizonyos toronyházat, amelynek eddig még nem akadt beruházója. Ezen a területen a beruházás 3 millióval olcsóbb volna, viszont ellene szól, hogy a külföldi ügyfeleknek, akik a többi külkereskedelmi vállalatot a Belvárosban találják, a Lágymányos kissé kiesne, távolabb lenne a szállodáktól és a bankoktól is.

Napfény helyett villany

Legutóbb mégis olyan határozat született, hogy nem a Lágymányoson, hanem a Kálvin téren épüljön fel a székház, de — meglepetésre — nem önálló pontházként, hanem úgynevezett keretes beépítéssel. Indoklás: *a tűzfalat el kell tüntetni*. Tehát egy új épületet akarnak a tűzfalnak támasztani, ami súlyos hiba. Sokkal jobb megoldás Hófer Miklós loggia-építési javaslata.

Miért nem felel meg ma már a keretes beépítés?

A század elején volt divatban ez a módszer, elvéve még a két világháború között is alkalmazták irodaházakban. Ma már visszafejlődést jelent. A belső szűk udvarról a szobákba nem jut fény, a sötét helyiségeket mesterségesen kell világítani. Helykihasználás szempontjából is kedvezőtlenebb, mert 70 százalékkal kevesebbet lehet elhelyezni a pontház-megoldással szemben. Az Országos Tervhivatal is az önálló pontház megoldást helyesli.

Tapasztalt szakemberrel beszélünk a keretes beépítés és a pontház előnyeiről, hátrányairól. Ez volt a véleménye: a keretes beépítés ma már anakronizmus, akár a cillinder, amely nagy divat volt a század elején, de ma már csak régi filmekben, színdarabokban láthatjuk. A keretes megoldás alulmarad a minden oldalról megvilágított önálló épülettel szemben, amelyben a helykihasználás is kedvezőbb. Furcsa, hogy ma, amikor tizenöt, sőt húszéves távlati terveket készítenek, akkor felmerülhet ilyen vita: *ne korszerűt építsünk, ami húsz év múlva is megfelel, hanem menjünk vissza húsz—ötven esztendőre*. Ha a tanács presztizskérdést csinál a tűzfalak eltüntetéséből, azt mindenki helyesléssel fogadja, de nem minden áron kell a tűzfalak eltakarását végezni.

A vita folyik a Kálvin téri pontház körül. Bízunk abban, hogy a szakértők javaslata alapján nem divatjamúlt stílusban, hanem pontházként épül fel.

Vig István